

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Голова приймальної комісії
Рівненського державного
гуманітарного університету
проф. Р. М. Постолюк
«29» березня 2019 р.

**ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 027 «МУЗЕЄЗНАВСТВО, ПАМ'ЯТКОЗНАВСТВО»
для вступників на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр»
на основі здобутого ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня)
молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста, магістра**

Схвалено вченою радою художньо-педагогічного факультету
Протокол № 2 від 19 лютого 2019 р.)

Голова вченої ради
художньо-педагогічного факультету доц. Н. Б. Дзюбишина

Розробники: проф. В. Г. Виткалов
доц. Л. К. Костюк
доц. Л. М. Казначеева

Рівне – 2019

Програма фахового випробування зі спеціальності 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство» для вступників на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр» на основі здобутого ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста, магістра. В. Г. Виткалов, Л. К. Костюк, Л. М. Казначєєва. Рівне : РДГУ, 2019. 18 с.

Розробники:

Виткалов В. Г., кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри культурології та музеєзнавства РДГУ

Костюк Л. К., кандидат історичних наук, доцент кафедри культурології та музеєзнавства РДГУ

Казначєєва Л. М., кандидат історичних наук, доцент кафедри культурології та музеєзнавства РДГУ

Рецензент:

Волков С. М., доктор культурології, професор, заступник директора з наукової роботи Інституту культурології Національної академії мистецтва України.

Програма фахового випробування «Історія української культури» зі спеціальності 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство» для вступників на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр» на основі здобутого ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста, магістра визначає вимоги до рівня підготовки вступників у межах підготовки у закладі вищої освіти, зміст основних освітніх компетентностей, критерії оцінки відповідей вступників, рекомендовану літературу та інформаційні ресурси.

Розглянуто на засіданні кафедри культурології та музеєзнавства РДГУ (протокол №2 від «19» лютого 2019 р.).

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
ЗМІСТ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ	5
МОДУЛЬ 1. МОДУЛЬ 1. ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ З НАЙДАВНІШИХ ЧАСІВ ДО КУЛЬТУРИ НОВОГО ЧАСУ.....	5
МОДУЛЬ 2. УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА НОВОГО І НОВІТНЬОГО ЧАСУ	8
МОДУЛЬ 3. КУЛЬТУРА НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ.....	14
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ.....	16
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	17
ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС	18

ПОСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма фахового випробування складається з питань історії української культури, що відповідають змісту підготовки фахівців ступеня вищої освіти «Бакалавр» за спеціальністю 027 «Музезнавство, пам'яткознавство» і передбачає комплексну оцінку знань, умінь і навичок щодо їх використання під час розв'язання професійних завдань майбутньої професійної діяльності.

Зміст програми представляє навчальний матеріал, який зосереджує увагу на теоретичних та історичних засадах розвитку української культури.

Програма фахового випробування складається з пояснювальної записки, в якій висвітлюються мета вступного випробування, вимоги до рівня підготовленості вступника, порядок проведення вступного випробування, порядок оцінювання відповідей вступників; зміст тем та питань вступного випробування; критерії оцінювання відповідей вступників; надається список рекомендованої літератури та інформаційного ресурсу.

Мета фахового випробування полягає в перевірці рівня теоретичних знань вступників з навчальної дисципліни «Історія української культури».

Програма фахового випробування складена з урахуванням змісту програм підготовки фахівців на основі здобутого ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста, магістра.

Фахове випробування покликане *вирішити такі завдання*:

- комплексно перевірити рівень засвоєних знань вступників з історії української культури;
- виявити наявні уміння вступників щодо застосування набутих теоретичних знань для аналізу культурної практики України;
- з'ясувати рівень загальної та комунікативної культури вступників.

Вимоги до рівня підготовки вступника:

На фаховому випробуванні вступник повинен продемонструвати:

- ґрунтовні знання культурно-історичних епох в історії української культури;
- знання культурологічних понять та категорій;
- уміння ілюструвати теоретичні положення фактами з історії української культури;
- уміння формулювати та використовувати культурологічні поняття та категорії;
- уміння аналізувати культурні процеси та явища в сучасних умовах.

Фахове випробування проводиться в усній формі. У фаховому випробуванні беруть участь вступники на основі здобутого ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста, магістра.

Порядок проведення вступного випробування.

Вступне випробування проводиться згідно з розкладом, складеним приймальною комісією Рівненського державного гуманітарного університету.

Допуск до вступного випробування вступників здійснюється за умови наявності аркуша результатів вступних випробувань та документа, що засвідчує особу (паспорт).

Фахове випробування проводиться в усній формі, що передбачає надання відповідей на питання екзаменаційних білетів. Вступник отримує тільки один комплект екзаменаційних завдань, заміна завдань не дозволяється. Екзаменаційні білети складаються відповідно до даної програми, друкуються на спеціальних бланках за встановленим зразком та затверджуються головою приймальної комісії Рівненського державного гуманітарного університету.

Під час фахового випробування вступник має право звернутися до екзаменаторів з проханням щодо уточнення умов завдань. Натомість вступнику не дозволяється користуватися сторонніми джерелами інформації (електронними, друкованими, рукописними) та порушувати процедуру проходження фахового випробування, що може бути причиною для відсторонення вступника від вступних випробувань.

Для письмового запису відповідей на екзаменаційні завдання використовуються аркуші усної відповіді відповідного зразка. Після внесення вступником відповіді до зазначеного аркушу він ставить під нею свій підпис, що підтверджується підписами голови та екзаменаторами фахової атестаційної комісії.

Порядок оцінювання відповідей вступників.

Оцінювання відповіді вступників на вступному випробуванні здійснюється членами фахової атестаційної комісії, призначеної згідно з наказом ректора.

Оцінки відповіді кожного вступника визначаються за 200-бальною шкалою.

ЗМІСТ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

МОДУЛЬ 1. ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ З НАЙДАВНІШИХ ЧАСІВ ДО КУЛЬТУРИ НОВОГО ЧАСУ

Тема 1. Поняття і сутність культури

Сутність культури. Джерела її виникнення та формування.

Виникнення й історична еволюція поглядів на культуру в європейській та українській культурологічній думці.

Два рівні у структурі культури: суспільний і особистісний.

Форми культури та їх характеристика. Взаємообумовленість та взаємодія матеріальної та духовної культури.

Функції культури: світоглядна, пізнавальна, комунікативна, оцінно-нормативна, інтегративні та інші.

Класифікація культури.

Основні типи та концепції культури.

Динаміка культури. Багатовекторність осмислення культури.

Культура і природа.

Сутність культурної еволюції та її відмінність від біологічної.

Культура і техніка.

Елітарна і масова культура та їх характеристики.

Контркультура та її прояви.

Сутність субкультур та їх характеристика.

Мова та семіотика культури.

Культурно-історичні епохи.

Культура і цивілізація. Культура і сучасна цивілізація.

Поняття світової та національної культури. Національна та регіональна культура.

Культура і людина в контексті соціально-економічного розвитку суспільства. Міфологічна модель світу. Міфологічний простір культури.

Творчість - основа розвитку культури.

Мистецтво – провідна форма функціонування культури. Специфіка художнього образу як мови мистецтва. Стиль у мистецтві. Основні види мистецтва. Специфіка засобів виразності кожного виду мистецтва.

Теоретичні засади збереження культурної спадщини.

Культура України у світовій культурній спадщині.

Тема 2. Культура первісного суспільства та стародавніх цивілізацій на теренах України

Матеріальна культура і мистецтво палеоліту, мезоліту, неоліту (живопис, музика, обряди, прикраси). Найдавніші палеолітичні стоянки та їх значення для подальшого розвитку культури.

Вплив географічних факторів на культурні процеси та систему господарювання давнього населення на території України.

Трипільська археологічна культура: її історичні межі, особливості, матеріальна основа (землеробство, житло, одяг) та духовні форми (міфологічні уявлення, обряди, свята, мистецтво).

Духовна культура стародавнього населення України (протонеоліт – епоха бронзи).

Культура епохи раннього заліза. Культурні досягнення кіммерійців. Скіфська цивілізація та її поширення на землях давньої України. Здобутки сарматів та їх значення у подальшому розвитку культури. Поширення культури елліністичної цивілізації на теренах давньої України. Держави Північного Причорномор'я та їх значення у поступальному розвитку культури на теренах давньої України.

Тема 3. Культура слов'янського населення давньої України

Походження східних слов'ян, територія їх розселення. Найдавніші писемні джерела про слов'ян. Витоки матеріальної, духовної культури і мистецтва східних слов'ян.

Зарубинецька і черняхівська культури та їх роль в етногенезі слов'ян.

Система господарювання слов'ян (землеробство, тваринництво, мисливство, рибальство, бджільництво) та її вплив на розвиток духовної культури.

Літописні джерела про східних слов'ян («Повість минулих літ»).

Релігія слов'янських племен. Міфологічні уявлення східних слов'ян. Міфологічний простір давньослов'янського язичництва. Пантеон східнослов'янських богів.

Землеробський календар східних слов'ян та його вплив на подальший розвиток святково-обрядової культури України. Свята, обряди, форми дозвілля, художня творчість (усна, пісенна, музична, танцювальна, театральна) східних слов'ян. Розвиток образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва східних слов'ян на теренах України.

Тема 4. Культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства

Передумови утворення феодальної держави на Русі. Суспільно-політичний устрій. Перші паростки національної свідомості у Європі («Історія королів Британії» Г. Монмутського, «Пісня про Роланда»). Русь в історіографії та джерелах. Епіграфічні пам'ятки та писемні джерела зарубіжного походження з історії українських теренів найдавнішої доби (відомості про культурну творчість на українських землях у працях давньогрецьких, візантійських та західноєвропейських авторів). Арабська література про Русь.

Розквіт Київської Русі. Продовження процесу об'єднання племен. Зовнішня та внутрішня політика князя Володимира. Етнічний розвиток. Вплив Візантії на культуру Київської Русі. Римські і болгарські впливи. Християнство як каталізатор процесу засвоєння світових ідейних надбань. Теоретичні оцінки дослідників XIX-XX ст. результатів утвердження християнської ідеології (М. Грушевський, О. Потебня, О. Субтельний, Н. Полонська-Василенко, М. Брайчевський).

«Руські письмена» і початки освіти (860-861 рр.). Система її формування. Жіноча освіта. Перші її центри (1086 р., Київ). Розширення і зміцнення Київської Русі за часів правління князя Ярослава Мудрого.

Православна церква у політичній системі держави. Митрополит Іларіон і «Слово про Закон і Благодать» (1050 р.) як проповідь природних прав людини. Християнізація мистецтва. Література, архітектура, іконопис, фрески як єдність формули «мистецтво-філософія» в умовах Київської Русі.

Виникнення кириличної абетки. Берестяні грамоти. Писемна культура Київської Русі XI - першої пол. XIII ст. Настінні написи. Церковнослов'янська мова. Використання різних мов як характерна риса культурно-освітнього розвитку давньоруської держави в IX-XII ст. Перекладне письменство. Житійна література Болгарії, Чехії в Україні. Історичні твори (хроніки) І. Малали Антіохійського, Г. Амартола та Ю.Грїшника (VI-VII ст.). Природничі науки («Фізіолог», «Шестоднев»), збірки «золотих думок» – «Бджоли», апокрифи. Мета і значення їх поширення на київських землях.

Перші українські літописці і питання формування моделі вітчизняної історії. Літературна творчість: Найдавніше, Початкове, Київське історичні літописання. Їх автори та зміст. «Повість временних літ» як спроба пошуку родоvodu слов'ян. Соціальне замовлення як характерна риса давньоруського історичного письменства. Антична спадщина і культурні здобутки Європи як джерела філософської думки Русі.

Книжкова культура Київської Русі. Перші бібліотеки. Пам'ятки художньої культури епохи. Патріотичний зміст перших вітчизняних літописних пам'яток. Їх вплив на подальшу літературну

творчість слов'ян та політичне об'єднання. «Слово...» в культурі народів Європи. Я. Мудрий і літературна справа.

Давньоруська духовність і антична філософська спадщина. Видатні проповідники і філософи К. Смолятич і К. Туровський («Послання Фомі пресвітеру»; проповіді, повчання).

Правова культура давньої Русі: «Руська правда», договори і грамоти X століття, церковні устава. Їх відмінність від візантійського та римського права.

Найдавніша дерев'яна сакральна архітектура. Культові та палацові споруди Києва, Овруча, Володимира у справі поширення християнської ідеології. Київська, Переяславська, Галицька архітектурні школи. Храми і монастирі як центри освіти та культури.

Організація музичного навчання у давньоруській державі. Розвиток образотворчого мистецтва, фресковий живопис, малярство, книжкова мініатюра київської школи. «Остромирове Євангеліє» (1057 р.). «Ізборники Святослава» (1073, 1076 рр.) як перші бібліографічні вітчизняні покажчики.

Перші ікони на Русі. Зародження вітчизняного іконопису. Ювелірне мистецтво (зернь, чернь, інкрустація, інші види технічної обробки металу). Художня школа Києво-Печерського монастиря. Музика і театральні дійства в житті населення та панівної верхівки.

Народна творчість як складова давньоруської культури. Виникнення героїчного епосу і причини його згортання. Культурні особливості різних прошарків суспільства. Культура села і культура міста.

Інші складові матеріальної та духовної культури. Медицина, форми її існування. Представники та їх доробок. Сільськогосподарське виробництво тощо. Становище жінки та її роль у тогочасному суспільстві.

Розвиток ремесла і обміну як фактор зростання міст і міського населення. Посилення зв'язків київської держави з європейським світом.

Культура Галицько-Волинського князівства. Соціально-історичні умови розвитку культури Галицько-Волинської Русі та її характерні риси.

Ремесла, декоративне та ужиткове мистецтво Галицько-Волинського князівства. Значення розвитку архітектури, скульптури і малярства Галицько-Волинської Русі для подальшого формування традицій українського мистецтва.

Освіта і письменство. «Галицько-Волинський літопис» як пам'ятка середньовічної культури.

Основні культурні досягнення давньоруської доби. Значення культури Київської Русі та Галицько-Волинського князівства в історичному контексті розвитку української культури.

Тема 5. Культура України другої половини XIV ст. – XVI ст.

Історичні умови розвитку культури на українських землях у XIV ст. – XVI ст.: занепад Галицько-Волинського князівства, перебування українських земель під владою Великого князівства Литовського та Речі Посполитої.

Літописна книга та зародження книгодрукування. Пересопницьке Євангеліє - визначна рукописна пам'ятка староукраїнської мови та мистецтва XVI століття.

Іван Федоров та його роль у розвитку книгодрукування в Україні. Перші друковані книги «Апостол», «Буквар», «Острозька Біблія» та ін.

Роль православної церкви у культурних процесах в XIV ст. – XVI ст. Братства як культурно-освітні осередки. Значення діяльності братських шкіл.

Полемічна література: представники, основні ідеї.

Острозька та Києво-Могилянська академії. Перші українські вчені – Юрій Котермак, Павло Русин. Визначні діячі української культури князь Василь-Костянтин Острозький, Іов Борецький, Іван Вишенський.

Архітектура й образотворче мистецтво у XIV ст. – XVI ст. Розвиток мистецтва (орнаментального, іконопису, хорового співу), усної народної творчості (думи) та ремісничого виробництва. Музика і театр.

Зростання міст в українських землях у XIV ст. – XVI ст. Розвиток культури у містах. Поліетнічне середовище міст. Цехи. Запровадження Магдебурзького права та його роль у розвитку культури в українських землях.

Ранній гуманізм в Україні та його характерні особливості. Формування гуманістичного світогляду в українській культурі.

Вплив Люблінської та Берестейської уній на стан українського суспільства та його культуру.

Виникнення козацтва як осередку демократичності й побратимства, захисту волі і православної віри. Самобутність козацької культури.

МОДУЛЬ 2. УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА НОВОГО І НОВІТНЬОГО ЧАСУ

Тема 6. Культура України XVII ст. – XVIII ст.

Історичні умови розвитку культурного життя українського народу у XVII-XVIII століттях. Основні риси ренесансної культури в Україні.

Козацтво як культурне явище. Ідеали козацької культури. Побут та культура Запорозьких козаків. Відновлення певних традицій Київської Русі, а також ідеалів національно-визвольної боротьби.

Утвердження культури бароко в Україні. Барокове світовідчуття й світобачення. Самобутність українського бароко, його характерні риси.

Риси барокового стилю в українській літературі. Поезії Л. Барановича, І. Величковського, С. Яворського. Особливості барокової історіографії в літописах Г. Граб'янки, С. Величка.

Освіта та наукові знання в Україні. Києво-Могилянська академія, її культурно-освітнє значення.

Розвиток барокової ораторської прози: збірники проповідей Л. Барановича, І. Галятовського.

Особливості українського бароко в образотворчому мистецтві: іконопис, гравіювання, світський живопис. Барокові іконостаси І. Кондзелевича. Виникнення світського портрета в трьох композиційних варіантах – погрудному, поясному та на повний зріст.

Барокова архітектура України (культова, житлова, оборонна) як синтез старої традиції мурованого будівництва, започаткованої в княжу добу, та дерев'яного народного будівництва. Найвищий розквіт архітектури – доба Мазепи.

Розвиток скульптури в українських землях у XVII ст. – XVIII ст. Львів як центр ремесла й мистецтва в добу бароко.

Українська барокова музика та музична освіта. Партесний хоровий спів. Театральне мистецтво: вертеп, шкільна драма (містерії, мораліте, інтермедії, інтерлюдії, драма).

Ідеї Просвітництва в Україні. Творчість Григорія Сковороди.

Тема 7. Українська культура кінця XVIII ст. – початку XX ст.

Історичні умови розвитку культури в українських землях наприкінці XVIII – початку XX ст.

Генезис та періодизація національно-культурного відродження в Україні наприкінці XVIII – початку XIX століття.

Політика російського царизму щодо української культури. Діяльність Кирило-Мефодіївського товариства та його значення у українській культурі XIX ст.

Розвиток освіти (школи, гімназії, університети) та української науки у XIX ст. – на початку XX ст.

Образотворче мистецтво та архітектура. Музичне мистецтво (М.Березовський, А.Ведель, Д.Бортнянський, С.Гулак-Артемівський, М.Лисенко, М.Леонтович). Театральне мистецтво (Г.Квітка-Основ'яненко, І.Карпенко-Карий, М.Кропивницький, М.Старицький, М.Заньковецька). Українська опера.

Українська література (І.Котляревський, М.Гоголь, Ю.Федькович, Т.Шевченко, П.Мирний, Леся Українка). Розвиток наукових знань в Україні. Педагогічна думка (О.Духнович, М.Драгоманов, Б.Грінченко) та фольклористики (М.Максимович, М.Костомаров, П.Чубинський).

Роль творчості Тараса Шевченка у розвитку української культури. Тарас Шевченко – світоч українського народу.

Історія появи українського гімну (В. Вербицький та П. Чубинський).

Особливості розвитку західноукраїнської культури та мистецтва у складі Австро-Угорської імперії. Іван Франко – визначний український письменник, вчений та громадсько-політичний діяч. Піднесення національно-визвольного руху в західноукраїнських землях та його значення в розвитку культури.

Заснування першого професійного театру (1881 р.). Визначні театральні діячі. Створення музично-драматичної школи ім. М. Лисенка (1904 р.), стаціонарного драматичного і оперного театрів (1907 р.). Інші мистецькі осередки на українських територіях.

Культурне життя в Україні в кінці XIX – на початку XX століття. Поява ідей самостійності та незалежності України. Боротьба реалістичних напрямів у художній творчості митців України кінця XIX – початку XX ст. із декадентськими пошуками в літературі й образотворчому мистецтві (А. Куїнджі, О. Мурашко, І. Труш). Відгомін мистецької боротьби в Росії («Світ мистецтв», «Червона троянда», «Блакитна троянда», «Бубновий Валет», «Осінній салон» тощо) в Україні («Кільце», Київ; «Блакитна лілея», Харків; 1908-1912 рр.; «Товариство незалежних художників», Одеса, 1912-1918 рр.). Творчі контакти вітчизняних митців із представниками інших культур. Г. Нарбут і національна графіка (оздоблення книг, банкноти, листівки тощо). Вплив символізму та модерну. Видатні художники Галичини (О. Новаківський, О. Кульчицька). Поширення історико-побутової тематики у живопису (С. Васильківський, М. Самокиш). Вітчизняний мистецький авангард (О. Богомазов, В. Кандинський, К. Малевич, М. Бойчук, О. Архипенко). Пересувні виставки, відкриття міських музеїв як спроба подальшого об'єднання мистецьких сил. Розвиток архітектури (В. Нагірний, В. Кричевський) і скульптури (М. Паращук, П. Війтович). Розгортання діяльності різноманітних мистецьких об'єднань, гуртків, товариств. Їхні художні кредо. Намагання української інтелігенції включити національне мистецтво до світового культурного процесу.

Культурні процеси в Україні в роки Першої світової війни (1914-1918 рр.).

Тема 8. Розвиток культури за часів Української національно-демократичної революції (1917–1921)

Джерельна база вивчення періоду. Законодавчі документи українських національних державних утворень 1917-1923 рр. Суспільно-економічний і культурний розвиток України напередодні 1917 року.

Революційні події 1917-1920-го років. Їх вплив на формування громадянської свідомості населення Східних і Західних територій. М. Грушевський і його соратники у розбудові республіки.

Жовтневі події (1917 р.) в Росії і проблеми подальшого розвитку національної культури. Більшовицька ідеологія і культура у перші пореволюційні роки. Поширення ідей «національного комунізму». Культурологічна діяльність членів Центральної ради: Всеукраїнська шкільна рада у питанні реформування освіти й науки. Діяльність Наркомосу. Центральна рада і проблеми розвитку духовного життя національних меншин. Шляхи вирішення соціальних питань. Представники керівної ланки республіки і проблеми духовної культури.

Педагогічні доробки К. Стеценка («Початковий курс навчання дітей нотного співу», 1918 р., «Українська пісня в народній школі», 1917 р., «Пролісок» та ін.), М. Леонтовича («Нотна грамота», «Сольфеджіо», 1920 р.; «Практичний курс навчання співу у середніх школах України», 1919 р.), Я. Степового (Зб. «П'ять шкільних хорів», 1921р.; «Популярний курс елементарної теорії музики» тощо) як спроба закладання підвалин нової моделі музичної освіти. Оперна творчість українських митців, спрямована на підростаюче покоління (К. Стеценко «Івасик-Телесик», «Лисичка» та ін., В. Сокальський «Ріпка» тощо).

Відкриття перших українських університетів й інших навчальних закладів у Києві, Житомирі та їх роль у становленні вітчизняної освіти.

Всеукраїнський з'їзд «Просвіти» (грудень, 1917 р.) у житті Товариства. Видавнича справа. Розширення тематики друків. Рівень і напрями подальшої організації культурно-освітньої діяльності.

І. Стешенко і Генеральний Секретаріат освіти. Його доробок у сфері національного мистецтва.

Академія мистецтв (1917 р.) – перші здобутки. Діяльність Комітету з питань охорони пам'яток старовини. Основні напрями його роботи. Природоохоронна діяльність комісій Центральної ради. Підготовка до утворення Академії наук. Формування наукових шкіл. Представники. Їх творчі доробки.

Суспільно-політична ситуація в Україні у 1918-1919 роках. Національно-культурна спрямованість діяльності нового уряду П.Скоропадського. Пожвавлення мистецького життя. Театр опери та балету. Інші театральні трупи. Національна галерея мистецтв. Національна бібліотека. Стан церковних справ. Боротьба за автокефалію Української Православної церкви і церковний Собор (12.XI.1918 р.).

Піднесення рівня професійної художньої творчості. Художня школа М.Бойчука. Її роль у суспільстві. Його послідовники. Розв'язання освітніх проблем Кабінетом Гетьмана. Розгортання наукової праці і заснування Української Академії Наук (1918 р., В. Вернадський, А. Кримський, Д. Багалій, С. Смаль-Стоцький та ін.). Українські вчені – популяризатори вітчизняної культури.

Подальший розвиток модерністичних течій у національному мистецтві пореволюційної доби.

Влада Директорії. Роль та наслідки її діяльності.

Україна після вигнання Добровольчої армії. Українська преса («Вісті Київського губернського виконавчого комітету», «Вісті УЦР»), партійні періодичні видання («Нова Рада») та фахові («Україна», «Книгар», «Каменярь» тощо).

Основні принципи культурної політики більшовиків. Форми і напрями її реалізації в республіці.

Заснування мережі навчальних закладів для пролетарських верств населення (Робітничо-селянський університет, Гуманітарний інститут тощо) та ліквідація юридичних, історико-філологічних факультетів у вищій школі, а також інститутів Соціології і права, Археологічного, Географічного та інших як втілення більшовицької доктрини пролетарської освіти у життя.

Нова концепція пролетарської вищої школи. Форми і методи її запровадження в республіці.

Трансформація модерністичних ідей у різних галузях художнього життя. Розповсюдження конструктивістських течій в архітектурі. Криза деяких форм традиційної народної культури. Експериментальні пошуки у площині художньої форми.

Розвиток атеїстичної пропаганди як засіб витіснення віри. Форми реалізації та її духовні наслідки.

Духовне життя на територіях, розташованих поза межами впливу радянської влади. «Пласт», «Соколи», «Січ» як форма подальшої боротьби за національну самовизначеність.

Корифеї галицького театру (М. Бенцаль, І. Рубчак, Т. Бенцаль).

Суспільно-політична ситуація в Австро-Угорській імперії та її розпад і входження Закарпаття до Чехословацької республіки. Створення обцинних бібліотек. Утворення ЗУНР. Січові стрільці: шкільна справа та інші напрями їхньої культурної справи. Творчі здобутки українського січового стрілецтва (Ю. Буцманюк, Р. Купчинський, Л. Лепкий, Н. Назарук). Їх видавнича діяльність. «Пресова квартира» в житті західного краю. Розширення діяльності «Просвіт» у питанні організації аматорського руху і підвищення художньої культури місцевого населення. Спроба подальшої ідейної його організації.

Українська політична еміграція: причини та ідейні впливи. Представники. Її осередки за кордоном. Емігрантська культурна праця («Канадійський фермер», «Українська видавнича спілка» тощо). Перша періодика. Зародження аматорського мистецького руху. Музичне видавництво «Україна» (1917-1918 рр.) Я. Оренштайна в Берліні у справі поширення української культури у Західній Європі.

Ризька угода 1921 р. і початок нового етапу боротьби за національну культуру й самовизначеність.

Тема 9. Історія української культури в період комуністичної диктатури ХХ ст.

Складний і суперечливий характер культурного розвитку республіки. М. Скрипник, О.Шумський, інші національно-спрямовані представники інтелігенції і культурний процес в Україні. Утворення Союзу РСР (1922 р.) і проблеми вітчизняного державотворення.

Центральне статистичне управління УРСР та його 200 випусків статистичного збірника «Статистика України» (1921-1932 рр.) та «Народне господарство УСРР» (1923 р.) як важливий центр та джерело інформації про суспільно-культурні процеси в республіці.

Соціально-культурне тло існування філософської думки українського народу у 20-х роках. Радіотелеграфне агентство України (РАТАУ, 1919 р.) та Телеграфне агентство Радянського Союзу (ТАРС, 1922 р.) як основні осередки друку офіційної інформації в республіці. Початок розробки питань філософії марксизму (Український інститут марксизму-ленінізму, Харків, 1923 р.). Інші інституції та їх представники. Відсутність серійності видань з історико-культурної проблематики та комплексності досліджень – характерна риса радянської історіографії стосовно вітчизняної науки.

ХІІ з'їзд РКП(б) (1923 р.) і політика «коренізації». Її основні напрями і суть, її значення у формуванні духовності населення: здобутки і проблеми. Провідники.

Ліквідація неписьменності. Методи її здійснення. Особливості організації шкільної справи. Приватні освітні інституції. Реорганізація системи освіти (ІНО, робітфаки, педтехнікуми різного спрямування).

Національні меншини в республіці (Польський інститут народної освіти, інститути польської та єврейської культури тощо).

Літературні угруповання («Гарт», «Молодняк», «Нова генерація» й ін.) як спроба формування підвалин національного мистецтва. Перше державне видавництво. М. Хвильовий і творчі принципи української художньої культури. Харків і Київ у духовному житті інтелігенції.

Початок еміграції митців і науковців із західних земель на територію Радянської України.

Пролеткультівські організації республіки (АПМУ, АРКУ та ін.). Їх вплив на художній процес у країні. Ставлення населення.

Становлення наукової преси. Діяльність вітчизняних учених – популяризаторів науки і культури. ВУАН в системі радянської політичної доктрини. ВУАМЛІН у системі наукового життя та освіти. Видавнича справа в республіці. М. Грушевський і провідні напрями діяльності ВУАН. Інститут Т.Шевченка в Харкові (1926 р.) і українське літературознавство.

Подальші спроби повернення пам'яток історії культури в Україну. Концентрація приватних колекцій в республіці (художні зібрання П.Потоцького, Б. і В. Ханенків, В. Щавинського та ін.). Головне архівне управління (1922 р.) і питання збереження національної спадщини.

Професійні мистецькі колективи і розвиток аматорської творчості населення. Її жанрове розмаїття. Форми прояву. Експериментальні пошуки в царині художньої форми (капела-студія ім. М. Леонтовича, хор-студія ім. К. Стеценка, інструментальні квартети). Асоціація сучасного мистецтва України (АСМУ) і західноєвропейська музична спадщина.

Нові течії в національному мистецтві: Л. Курбас і «Березиль», Г. Юра і Театр ім. І.Франка. Театр ім. Лесі Українки. Блискуча плеяда українських музикантів і Товариство ім. М.Леонтовича (1922 р.) у справі за збереження національного стилю. Товариство ім. К.Костанді (Одеса), Асоціація революційного мистецтва (АРМ) у подальшому розвитку образотворчого мистецтва. Український авангард: представники та основні напрями їхньої творчості. Мистецтво оформлення книги (М.Кирнарський, Г.Нарбут). Українські ділові папери.

Перші національні балетні вистави («Ференджі» Б. Яновського, «Карманьйола» В. Фемеліді). Здобутки в жанрі оперети.

Міжнародні конкурси ім. А. Рубінштейна в Росії (1895-1914 рр.), ім. Ф. Шопена та ім. Г. Венявського в Польщі (з 1925 р.) як фактор зміцнення міжнародних мистецьких зв'язків та стимулу для формування національних виконавських шкіл. Подальша художньо-організаційна та педагогічна діяльність Української академії мистецтв (О. Новаківський, А. Петрицький). Вітчизняне мистецтво карикатури.

Творчі здобутки українських кіно митців і організаційно-культурна діяльність О. Довженка.

Розквіт і внутрішня криза національно-революційної, більшовицької спрямованості української культури. Творчість народних майстрів (І.Гончара, М.Приймаченко, Г.Собачко, П.Власенко) як реакція на події в суспільстві.

Постанова «Про політику партії в галузі художньої культури» та її вплив на подальший розвиток мистецького життя. ВУТОРМ і початок згортання національних підвалин у музичній культурі. Утворення Спілки радянських композиторів як намагання ліквідувати вітчизняні творчі об'єднання. Заснування перших методичних осередків в царині культурно-освітньої роботи і поступова політизація мистецтва. Репертуарна рада (1923 р.) як спроба встановлення контролю над художнім процесом і репертуаром. Зародження агітаційного напрямку в мистецтві. Представники. Осередки. Відгомін ідей Пролеткульту.

«Організовані» міграційні процеси. Подальша ідеологізація художнього життя. Трагедія митця.

Східні та західні землі у питанні подальшого обстоювання національних ознак. УАПЦ у культурному процесі (В.Липківський).

Львівський таємний університет (1921-1925 рр.) як спроба збереження традицій українського шкільництва.

«Інтегративний націоналізм»: суть, значення, представники. Форми його прояву. Пожвавлення релігійного життя і початок політичних перешкод. Діяльність митрополита Й.Сліпого та Греко-Католицька Богословська Академія (1923 р.). Її видавнича діяльність. 1924 рік у польсько-українських відносинах.

Театральне мистецтво західного краю (О.Загаров, В.Блавацький) і подальше плекання традицій «Березоля». Художні колективи за кордоном як спроба збереження національних ознак. Товариство «Рідна школа» у Галичині.

Жіночі осередки («Товариство українських жінок», «Союз українок» та ін.) у питанні поширення музичної культури в краї. Розширення бібліотечної мережі на Закарпатті. Спеціальний закон про податок як спроба підтримки місцеві бібліотеки. Е. Бачинський.

Міжнародні конгреси з питань розвитку народного мистецтва (Львів, 1927 р., Прага, 1928 р., Антверпен, 1930 р.) і вихід української фольклористики на світову арену.

Українські мотиви у творчості О. Кульчицької, М.Бутовича, інших митців Західного регіону. Художня творчість галичан (ГДУМ, 1922 р., Я. Музика, І.Іванець, О.Курилас). Виставкова діяльність у Львові (О.Новаківський, М.Глушенко). Інші мистецькі осередки («Спокій», «Українське товариство прихильників мистецтва» та ін.).

«Просвіта» як важливий засіб у справі підвищення культурного рівня населення.

Товариство ім. М. Лисенка у житті краю. Подвижницька праця С. Людкевича, В. Барвінського у справі подальшого заснування філій Музичного інституту ім. М. Лисенка.

Оперна творчість у Галичині: розширення репертуару, поява нової творчо обдарованої молоді (М. Сокіл, Є. Гушалевич, М. Голинський). Українська культура на міжнародній арені.

Українські наукові й освітні установи в еміграції (УВУ, УГА, УТГІ, УВПІ тощо). Їх просвітницька та видавнича праця. Шкільництво в українських колоніях Бразилії, США, Канади: система організації. Проблеми збереження національних традицій. Перші часописи української наукової еміграції («Книга», 1921 р., Відень, «Слов'янська книга», Прага, 1925 р.). Бібліотека ім. С. Петлюри (Париж) як центр зібрання матеріалів про національно-визвольний рух 1917-1921 рр. Провідні видавничі центри української діаспори у Європі 20-х років (Прага, Відень, Берлін). Напрями їх діяльності.

Мистецтво діаспори (О.Архипенко, Л. Молодожанин, Б. Крук). О. Кошиць і розвиток хорової справи в емігрантів. Г. Китастих і вокально-інструментальна творчість українців в Америці.

Сталінські репресії проти діячів української культури. «Розстріляне відродження». Насильне призупинення розвитку української національної культури. Розвиток мистецтва соціалістичного реалізму: образотворче мистецтво, скульптура, архітектура.

Концентрація художнього життя на західних землях України (АНУМ, СУМ). Преса у боротьбі за державну незалежність («Нова культура», «Вісник», «Напередодні» та ін.). Діяльність видавничого концерну «Українська преса» (Львів) І.Тиктора. Його друки. Тематика. Відновлення роботи Львівської філармонії (1932 р.). Її концертна діяльність. Полікультурний

Львів як центр мистецького життя напередодні Другої світової війни. Гастрольні концерти. Львівське радіо у пропаганді вітчизняної музичної класики.

Нові напрями в діяльності «Просвіти» (підготовка диригентів сільських хорів; музичне виховання тощо). Галицька інтелігенція як організатор культурно-мистецьких заходів. СУПРОМ (1934 р., Львів) у питанні об'єднання професійних музикантів та їх соціального захисту. Його натхненники.

Контакти науковців Заходу і Сходу. Складність відносин. Митці Львова і світова музична культура.

Сталінізм і демографічні проблеми в республіці. «Історія ВКП(б). Короткий курс» як методологія духовного життя в країні. Втручання держави у творчий процес. Репресії проти провідних діячів культури (С.Єфремов, В. Підмогильний, Є. Плужник, О. Грушевський, М. Яворський та ін.). «Соловки як центр української культури 30-х років». Держава і відмова від політики збереження пам'яток національної історії та культури. Її духовні наслідки.

Складний і суперечливий характер розв'язання українського питання 1939 року. Політичні і соціально-психологічні аспекти встановлення нового ладу на західних землях. Радянська влада і проблеми культури. Позитивні та негативні наслідки встановлення нового ладу. Посилення симпатій населення до національного руху антирадянської спрямованості та роль церкви в ньому. Початок депортації українського населення.

Українська східна діаспора. Її культурна праця. Громадська діяльність і творчість митців, близьких до ОУН: Є. Маланюка, О. Теліги, Б. Кравціва, Н. Хасевича. Освіта, духовне життя в українських колоніях Бразилії, Канади, США, Франції, інших країн світу. Його структура. Спроба налагодження контакту з художньою інтелігенцією материка.

Культурне життя в Україні в роки Другої світової війни. Висвітлення патріотичних, національних почуттів народу в мистецьких творах (М. Рильський, П. Тичина, В. Сосюра). Діяльність української науково-технічної інтелігенції в тилу. Кіномистецтво в роки Великої Вітчизняної війни.

Культурний розвиток в УРСР після війни. Образотворче мистецтво післявоєнних років. Здійснення переходу до обов'язкової семирічної освіти (1953 р.), Закон про реформування шкільної освіти (1959), реорганізація вищих навчальних закладів.

Розвиток театрального мистецтва. Провідні театри України. Драматургія М. Зарудного, В. Минка, О. Коломійця. Розвиток кіномистецтва в УРСР. Телебачення – нове явище культурного життя. Розвиток книговидавничої справи.

«Відлига» й початок демократизації в системі керівництва культурним процесом. Національно-культурне пробудження народу. Початок реабілітації репресованих. «Шістдесятництво» як культурний феномен. Нові імена серед української художньої інтелігенції і пошук шляхів вивчення вітчизняної історії. Розквіт творчості І. Драча, В. Симоненка, В. Стуса, Л. Костенко, М. Вінграновського, Є. Сверстюка. Їх вплив на молоде покоління. Значення руху «опору» для розвитку української культури. Мовознавство. Літературна критика (І. Дзюба, І. Світличний). Суперечливий характер розвитку. Український живопис та графіка початку 60-х років.

Традиції й новаторство в українському кінематографі (С. Параджанов, Ю. Ілленко). Відродження поетичного стилю у творчості І. Миколайчука. Кіномистецтво і політика.

Розширення творчих контактів радянської інтелігенції з митцями і науковцями світу (Московський міжнародний кінофестиваль, міжнародний конкурс ім. П. Чайковського. Інші форми міжкультурного співробітництва).

Наукові досягнення радянських учених. Створення українськими ученими першої в СРСР та Європі ЕОМ. Розвиток ракетної техніки, космонавтики, використання атомної енергії в мирних цілях. Роль Академії наук та її президента Б. Патона у розвитку української науки.

Кіномистецтво: кіностудії, видатні режисери (О.Довженко, С.Параджанов, Ю.Ілленко), актори (І.Миколайчук, Б.Ступка).

Музичне мистецтво: видатні композитори (В.Сільвестров, М.Скорик) диригенти (С.Турчак), вокалісти (А.Солов'яненко, М.Стефюк).

Українське естрадне мистецтво: видатні композитори (П.Майборода, В.Івасюк, М.Мозговий), виконавці (С.Ротару, В.Зінкевич, Р.Кириченко), колективи («Смерічка», «Ватра», тріо Маренич).

Відомі мистецькі колективи (хорові, танцювальні, музичні). Видатні діячі літератури (О.Гончар, А.Малишко, Л.Костенко).

Радянська система освіти, запровадження загальнообов'язкової середньої освіти.

Розширення музейної мережі та культурно-освітніх закладів.

Літературний процес в Україні у 1980-х роках. Політична «відлига» та її вплив на культурно-мистецькі процеси. Закон УРСР «Про мови в Українській РСР» (1989).

Діячі української культури в еміграції (Є. Маланюк, С. Гординський, І.Багрянний, О.Архипенко, Я.Гніздовський, Д. Бурлюк, А.Рудницький та ін.). Українська вища школа за кордоном.

МОДУЛЬ 3. КУЛЬТУРА НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ

Тема 10. Культура України доби незалежності

Суспільно-історичні процеси в Україні доби незалежності та їх вплив на розвиток культури. Провідні тенденції розвитку культури. Правові основи розвитку культури (Закон України «Про культуру»). Розробка сучасної концепції історії національної культури. Спадковість у розвитку культури та специфіка її прояву на сучасному етапі. Проблеми культурної спадщини: співвідношення минулого, сучасного, майбутнього. Вплив ринкових відносин та масової культури на формування національного культурного простору. Створення мережі культурної індустрії та культурної комунікації. Поява системи Інтернет в культурному просторі України.

Соціально-культурні ініціативи діячів культури та громадських організацій в незалежній Україні. Розширення фестивального руху та його значення у розвитку культурно-регіональної практики України у ХХІ ст. Українські міжнародні й регіональні фестивалі як форма стимулювання культурного розвитку. Молодіжний рух в Україні: роль, еволюція, тенденції.

Стан музичного мистецтва. Пошук нових форм. Авторська аматорська творчість. Розвиток у сучасній музиці традицій українського народного мелосу. Поп-музика, рок-музика, джаз-музика, бардівська пісня та їх вплив на розширення можливостей української культури.

Розвиток літератури, образотворчого, музичного і театрального мистецтва, музейної справи, туризму, сфери дозвілля в кінці ХХ ст. – на початку ХХІ ст. Сучасний національний авангард. Мистецтво і роль художньої інтелігенції в духовному житті. Культурно-мистецькі процеси в регіонах України (на прикладі конкретної області).

«Помаранчева революція» і проблеми формування нових засад у культурній політиці.

Революція Гідності у ціннісному вимірі культури. Культурний процес в Україні під впливом військової експансії Росії та його вплив на зміну ціннісних орієнтації населення і прискорення формування національної свідомості. Українська культура як чинник протидії культурній експансії. Військові дії на Сході України та культурно-мистецькі процеси сучасності.

Розгортання процесів за створення єдиної помісної церкви в Україні. Створення православної церкви України (2018 р.) та значення цієї події для розвитку духовної культури України. Обрання Предстоятелем ПЦУ Єпіфанія. Вручення Вселенським патріархом Томосу православної церкві України.

Розширення міжнародних культурних контактів. Проблеми культурної взаємодії, культурного обміну в умовах глобалізації. Питання повернення національної писемної та мистецької спадщини в Україну. Особливості сучасної хвилі української міграції. Соціокультурне життя української діаспори. Діячі української культури в діаспорі.

Активізація вивчення культурного розвитку країни на регіональному рівні. Фестивальний рух у регіонах як форма стимулювання інтересу до різних форм культурної діяльності. Інші форми стимулювання художньої ініціативи. Найбільш помітні регіональні культурні ініціативи («Культурно-дозвілєві комплекси краю», «Програма забезпечення населення українською

книгою», «Програма підтримки творчих Спілок Рівненщини», «Розвиток культурно-дозвілєвої діяльності на Рівненщині на період до 2017 р.», соціально-культурні ініціативи бібліотек Рівненщини: на прикладі діяльності обласних бібліотек м. Рівне тощо). Регіональна культурна практика в умовах реформування системи місцевого самоврядування.

Українська культура в контексті світового культурного процесу у третьому тисячолітті.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ВСТУПНИКІВ

Рівень професійної компетентності вступників оцінюється за 200-бальною шкалою.

Критерії оцінювання знань вступників встановлюються у нормах чотирьох рівнів досягнень (початкового, середнього, достатнього, високого) за ознаками правильності, логічності, обґрунтованості, цілісності відповіді; обсягу, глибини та системності знань (в межах Програми); рівнів сформованості навчальних та предметних умінь і навичок, володіння розумовими операціями (аналізу, синтезу, порівняння, класифікації, узагальнення тощо); самостійності оцінних суджень.

I рівень – початковий. Відповіді вступника не опанував зміст програми вступного іспиту, теоретичні знання з історії української культури елементарні, фрагментарні. У відповідях на практичні та творчі завдання вступника не виявляє самостійності, демонструє невміння аналізувати культурологічні процеси. Відсутнє знання та володіння термінологією.

II рівень – середній. Вступник володіє певною сукупністю теоретичних знань, практичних умінь, навичок, здатний виконувати завдання за схемою, володіє елементарними вміннями здійснювати пошукову, евристичну діяльність, самостійно здобувати нові знання.

III рівень – достатній. Вступник знає істотні ознаки понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вмє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь повна, правильна, логічна, обґрунтована, хоча їй і бракує власних суджень.

IV рівень – високий. Передбачає глибокі знання з історії культури, вміння застосовувати знання творчо, здійснювати зворотній зв'язок у своїй роботі, самостійно оцінювати різноманітні культурологічні ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію. Відповідь вступника свідчить про його вміння адекватно оцінити власні здібності, можливості, рівень домагань, психологічні особливості; вибрати найефективніший варіант поведінки в тій чи іншій ситуації; регулювати власні емоційні стани, долати критичні педагогічні ситуації тощо.

Таблиця відповідності рівнів компетентності значенням 200-бальної шкали оцінювання відповідей вступників під час фахового випробування

Рівень компетентності	Шкала оцінювання	Національна шкала оцінювання
Початковий відповіді вступника невірні, фрагментарні, демонструють нерозуміння програмового матеріалу в цілому	0-99	незадовільно
Середній відповіді вступника визначаються розумінням окремих аспектів питань програмного матеріалу, але характеризується поверховістю та фрагментарністю, при цьому допускаються окремі неточності у висловленні думки	100-149	задовільно
Достатній відповіді вступника визначаються правильним і глибоким розумінням суті питання програмного матеріалу, але при цьому допускаються окремі неточності не принципового характеру	150-179	добре
Високий відповіді вступника визначаються глибоким розумінням суті питання програмного матеріалу	180-200	відмінно

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Світова та українська культура. Львів : Світ, 2004. 344 с.
2. Анучина Л. В., Гребенюк Н. Є., О. А. Лисенко О. А. Українська та зарубіжна культура. Харків : Одиссей, 2006. 375 с.
3. Багацький В. В., Кормич Л. І. Культурологія : історія і теорія світової культури ХХ ст. Київ : Кондор, 2004. 302 с.
4. Безклубенко С. Д. Мистецтво організації громадської думки. Київ, 2018.
5. Білоцерківський В. Я., Шейко В. М. Історія української культури. Київ : Знання, 2009. 413 с.
7. Бойко О. П. Культура дозвілля у суспільстві ризику. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2011. 285 с.
6. Висоцький О. Ю. Історія української культури. Дніпропетровськ : НМетАУ, 2009. 130 с.
7. Виткалов В. Г. Українська культура. Сторінки історії ХХ століття. Рівне : Вертекс, 2005. 640 с.
8. Виткалов В. Г. Спеціальна підготовка здобувачів вищої освіти за ступенем бакалавра спеціальності 034 - «Культурологія». В. Г. Виткалов, Л. К. Костюк, Н. Г. Шолудько та ін. Рівне : РДГУ, 2016. 206 с.
9. Виткалов С. В. Рівненщина: культурно-мистецький потенціал в парадигмах сучасності. Рівне : ПП ДМ, 2012. 416 с.
10. Виткалов С. В. Культурно-мистецька Україна в регіональних вимірах : митці, художні колективи та організатори культурно-мистецького життя краю. Рівне : Дятлик М., 2014. 362 с.
11. Виткалов С. В. Українська культура. Рівне : РДГУ, 2015. 195 с.
12. Виткалов С. В. Історіографія культури України. Рівне : РДГУ, 2016. 186 с.
13. Гончарова О. М. Художні музеї США та Канади. Київ, 2018.
14. Греченко В. А., Чорний І. В., Кушнерук В. А., Рижко В. А. Історія світової та української культури. Київ : Літера, 2000. 464 с.
15. Європейська та українська культура в картинах. За ред. І. З. Цехмістро, В. І. Штанько, В. С. Старовойт та ін. Київ : Центр навчальної літератури, 2003. 320 с.
16. Історія декоративного мистецтва України: У 5 т. Т. 5. [голов. ред. Г. Скрипник] НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2016. 546 с.
17. Історія української культури. За заг. ред. І. Крип'якевича. Київ : Либідь, 2002. 456 с.
18. Історія української культури. Енциклопедія. В 5 тт. Київ : Українська енциклопедія ім. М. Бажана, 2001-2016.
19. Історія української та зарубіжної культури. С. М. Клапчук, Б. І. Білик, Ю. А. Горбань та ін. Київ : Знання-Прес, 2007. 358 с.
20. Історія українського театру. У 3 томах / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського; редкол. : Г. А. Скрипник (голова) та ін. Київ, 2017. Т. 1 : Від витоків до ХХ століття / Редкол. Тому : І. Юджін (відп. ред.). 2017. 676 с.
21. Качкан В. А., О. Б. Величко, Н. М. Божко та ін. Історія української культури. Київ : Медицина, 2014. 231 с.
22. Корній Л. П. Історія української музичної культури від давнини до початку ХХ століття. Київ : Муз. Україна, 2018. 364 с.
23. Корінний М. М., Шевченко В. Ф. Короткий енциклопедичний словник з культури. Київ : Україна, 2003. 384 с.
24. Культурологія: українська та зарубіжна культура. М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. М. Семашко та ін. Київ : Знання, 2004. 567 с.
25. Кутузова Г. І. Культурно-дозвілєва діяльність. Луцьк : Захарчук В. М., 2013. 251 с.
26. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. За ред. проф. А. Яртися та проф. В. Мельника. Львів : Світ, 2005. 568 с.
27. Личкова В. А., Юайхулліна Г. Етнокультурологія. Київ : НАКККіМ, 2018.
28. Огієнко І. Українська культура. Київ : Довіра, 1992. 141 с.

29. Пальм Н. Д., Гетало Т. Є. Історія української культури. Харків : Вид. ХНЕУ, 2013. 296 с.
30. Петрова І. В. Проектування в соціально-культурній сфері. Київ : Вид-во КНУКіМ, 2007. 372 с.
31. Попович М. В. Нарис історії культури України. Київ : АртЕк, 2001. 728 с.
32. Скляренко Г. Я. Сучасне мистецтво України. Портрети художників. Київ : Huss. 2018. 472 с.
33. Тексти культури: дослідження, інтерпретація. Київ : Ін-т культурології НАМ України, 2017.
34. Хома І. Я., Сова А. О., Мина Ж. В. Історія української культури. Львів : Видавництво «Львівської політехніки». 2012. 356 с.
35. Шевнюк О. Л. Культурологія. Київ : Знання-Пресс, 2004. 346 с.
36. Шейко В. М., Тишевська Л. Г. Історія української культури. Київ : Кондор, 2008. 264 с.
37. Шейко В. М., Білоцерківський В. Я. Історія української культури. Київ : Знання, 2011. 271 с.
38. Шейко В. М., Гаєвська Т.І. Культура України: історико-культурологічні виміри. Київ, 2016.
39. Чорна Н. В., Горячківська Г. М. Історія української культури. Харків : ХНУРЕ, 2012. 200 с.
40. Яременко Н. В. Дозвіллезнавство. Фастів : «Поліфаст», 2007. 460 с.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС

Сайт приймальної комісії Рівненського державного гуманітарного університету: vstup-rdgu.info/

Сайт наукової бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету: library.rshu.edu.ua/

Сайт кафедри культурології та музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету: kulturologiya.rv.ua/